

Балаңан ыйын 10 күнэ — быыбар күнэ. Бука барыңбыыбарга!

Сонячна р

САХА СИРЭ БАСТЫНГНАР ИСТЭРИГЭР

Саха сирэ бүтүн Россия үрдүнөн оюор дын туутуугар бастакын пар ахсаанырыгай киирээ. Хашрабах дызыэрзэн сююхсостору сана дызыэрээ көйрүү юнин куршака эрэ булгыбака, тъыа сирнгэр эмис ыльтызара олус юрхэзбильдээ. Эбии санатын этгээс, Саха сиро атын регионнаартан саамай улахан былаан ылынан олус сийлиний эзэктэй үлэлсон юнгээ. Ол курдук, 2013 – 2017 сийшарга хашрабах дызыэрзэн дыннуу көнөрүү программанын беригта 490 тыйнынча квадратны мисээрээ ийнтийг сана дын туутгын кийрижээгээ этээ. Бишитни турутганан (шырдаан ыбын 31 кунун авчын турас), 449 тыйнынчы квадратны мисээрээ ийнтийг олорор дын оююхуу кийрдээ. Быгын туулутун бырыннынца таанаардааха 92% буолар. Бу корлерүү Россия үрдүнэн биир бастынг көрүүрүү буолар. Дойду салалтага, чуулган Россия Правительствын ийн он угалийр «Фонд соцдействия реформированию ЖКХ» дин бу хайысханы суруултуур тэргийтээ салалтага Саха сирин астьна белигээгээ турар. Республика Ил Дархана Егор Афанасьевич Борисов, республика Правительствотоо уснаа мисгээнгэр угалийр угтуусгар салалтага олус кодынчухох үзүүн ылын тыйнынчынан ыны сана цынгэгээгээр.

Саха сирэ ылыммыг былаанын 100% толоруон соң эзда, якъо улуустар салалттара сатсан кылмакканлар табиинин таңыста. Ол күрдүк Бүлүү улууттар үзү бу хайжакхан спус майткүү бөлизинчилтер. Узакан күоркиттарта - Персопигра, Ленскىй эмис былаантай халалы таңбасын бийттөр. Ол сандар да Ишим Эмис майттарынан

чуюлан биити Чурагчыбылтыгар дюнү хаарбаха дыэсттэн салта дызыэрдің көйорруү үзүүгү сыйлашта огулт түлинижкик ыбыттуулан жаты. Бу программа быйыншыгытан күннү салынның дәрәжесіндең бүшбакка жишишкеңдер ыныңынбыла зөмө сарыжасындар. Бу ағылжак хотуктушында Сыланта сана дын олоюхко кирибид. Тыя дьюю барахсаттар государственитеттән майнык сийобуд ышиң үоруулуга үшапчан. Саха сириндер дын тууруутүү үшапчан социалдай сүйтапчан

Ил Дархан Егор Афанасьевич Борисов борт ушканай үзүнүн кайын тута. Россия үрдүүштөгөн ческинде түмсүүчөрөө сүйө буусын, дикт түнүгүр булаккая сыйын хайысханы түгүнән, бышашырын үзүннөвлик кынамакта спордохстерүнүн Саха сиро ишиккүүнүн тахсыбынга салапта үрдүүк таңымыштык, бары хайысханын сонгоохтук түмэн үтчилириктен тахсар дикт ашигланаар болжанишад.

Дөйнүүр үрдүүтнүүгө да кризис аваалагар, Саха сирингээр социалын хайынхаа улашсан бөхөвмийн сэргүүлчүүрүүкээрээ тэр. Ил Дархан социалын политикин эхийн улаантияар төгнүүлжинь къялмаг арантадар ойобул онторуу хайынханын бий болуулан анат уурашьыны оссоо күнүүрүүн биоруу. Хас изништэж шайы анат ислэвийгээр оногдуулсан тосудурчюотган ойобул, комсомолттуу төрлигин зэрэг. Бийн произволчтойн сайнчилгарынга дээд эмэг улаан социалын хабаштаан, экономикийн сүүчинчлээний соруктар түрбүүтгээр. Ил Дархан Егор Афанасьевич, бастагат гураа, бу үзүүн төрлийн төгрөгийн бийлини къяацар зэрэг улааныг гарып баяз санын уурбуу. Урбан манипуляциийн бодлоготоо улашсан сорук ыншылан бу хайынхандын чадлын барагт эзүүнээсэхийн сайдынгыбын эзэмж корхондээр. Бу соторуу юмитон (башын ыйни 21 күнүүгээр) предварийн мэдээлэлээр сэргүүлж нэвтрэх форумында тэрлийнхээгээх. Манын бу хайынхаа улашанын ырытынчлан, урбаан эйслин барьтнымынгар дэлүүгээдээшигэн, инихики сайнчилгээний тормооухтаангар. Бу форумаад тээвэр сиритгэж илгээгээд таанчилжигчээр күнүүк арантланын кытгынчны нийтийнхангаар төслийнгээ.

A TAXAPOLIS

В Ил Тумэне прошла встреча с делегацией Жиганского района

РЕЛАКШИЯТТАН

Ақылар хонутуын жоту көнөрүлүү
75-сынып база-техник, уоцайынаах
шыналт халыкхаммадын туңугар, угус
збэх сиэргибаттарин көрижеллиният.
Чуралтын 41 холкуоңа Кабзий,
Эдьигэн, Булун улуустарылар күүс
еттүгэй көнөрүлдүбүттөр,
хаармалылаах дәймүүт аччыктасыт,
тоңон ыңғылан от дойшузар кумах, тавс
буоругар хашыггара. Бу биңиги улусу
пүт изгизин Көбрөйн, Эдьигэен уонна
Булун улуутун дыно эмэг умнубаттар.
Тәнүэ күрүтүйан турал ахталлар,
үйлигинэ шүс збоби оғорогупор. Ол
курдук музейшрыгар анат
экспозициялар бааллар, ынчак корен
юрижстии сырлыгын дың киамттылыш
тар тураллар, сыйнага юнигэттири
тинаараллар. Эбии биңидигизэн энүүзист
дын эмэг музей хосору арыйан
Чуралтын көнөрүлдүүтүн историянын
көпсөнчүлөр, бар дың көрүгар
бисиминдерлер. Олон биңиги улахан-
тыйк маастылых түстүшкүлү.

Бүйр 12 күнүңдөр Эдигээн узууны
демагиянга Чуралчыга жатын Холу
көнөрүүлүү төмөнгүйер көрсүлүү оюн
онкоруосхтара, бэйзэгрийн улуттарын
түнүнгөн юлсын, сыртлан барысхтара.
Ол болно күнү корсо, нрахтан сыйдар
баштыгыры уруйтуу - шайшылы, бер
дисито. Эдигээн узууны бутун хайтах
шорорун бишкимнээрэй - бу
ыстасны таанарабы. Ааңын,
сарайын. Тун башырыттан урхы
устуруйжалых, олус юрт юон - күсүт
сирдээж - уотталых, тыйыс тымнындах
дойду эрзэри сэглас сүрэхтэх хөнүүн
үтвийт дэлхийндоо Эдигээн узууна
байыц убутуейин билинтири.
Дьюкууский куоракса арас
тэрэлчиннээр ыылан Эдигээн дэондо
дойдудырын юнисишиэр, эзэнки
норуутун күнүүрятын кызы
билиннээрэлдэр. Бу бинир төсүнүн
дэханга Ил Түмөн салалтатын кызы
билиннээрэлдэр.

Руководство Государственного Собрания (Ил Тумн) Республики Саха (Якутия) и народные депутаты республики встретились с представителями муниципального района «Энгельсский национальный якутский район».

Встреча состоялась в рамках Дней Жиганского района в городе Якутске, посвященных 385-летию со дня основания поселка Жиганск.

Открыто торжественное мероприятие Председатель Государственного Собрания (Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия) Александр Жирков. Спикер парламента приветствовал гостей, отметил положительную работу руководства района, глав наслетов, поблагодарил всех участников за организацию и проведение интересных, разнообразных, масштабных юбилейных мероприятий. Отдельно председатель Ил Тумэна отметил всех тех, кто принимал участие в постановке спектакля «Гайдахтаах сулуңум аныгыр», посвященного жизни и деятельности славного сына землякского народа Николая Шеманова. Спикер оценил интересные режиссерские находки Турины Егоровой, яркую актерскую игру, достойную высокого уровня Сахатеатра - Владимира Иванова, Михаила Ефимова, Варвары Васильевой, Айаали Софропова, Сарычаны Ксенофонтовой, Николая Савицкого и остальных членов этнокультурного центра «Эй ээ» п. Жиганско. Самому юному актеру спектакля Саарыну Егорову, исполнившему роль Николая Шеманова в детстве, Александр Жирков пожелал больших успехов в будущем и

Такое спикер парламента отметил богатую историю Жиганского района, отдал дань уважения его выдающимся личностям, в том числе одному из основателей якутской литературы и письменности Афанасию Уваровскому, на основе работ которого, в 1848 году видавшийся учёный-издатель XI столетия Огто Бётлиник составил якутский словарь. Александр Николаевич подчеркнул, что эти научные труды стали основой становления якутской национальной культуры.

шата на якутском языке «Саха дойтуя» («Якутский край») и «Саха санызы» («Дни якутов»), 110-летиеи 105-летие которых отмечается в республике в этом году.

Председатель Ил Тумэн слова признательности и уважения выразил первому Президенту Якутии **Михаилу Николаеву**, который свою трудовую деятельность начал в Жиганском районе, также нашему выдающемуся спортсмену, первому якутскому Олимпийскому чемпиону **Роману Дмитриеву**, заслуженному работнику народного хозяйства ЯАССР, народному депутату Верховного Совета Я-С.ССР XII созыва, Государственного Собрания (Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия) I созыва **Николаю Винокурову**, видному государственному деятелю, народному депутату республики, первому председателю Палаты Представителей Госсобрания (Ил Тумэн), заслуженному ториству, поэту, переводчику **Афанасию Ильинникову**, супруге Афанасия Петровича **Венере Назариновой** и многим другим.

Глава муниципального района «Жиганский национальный заселенческий район» Алексей Машаров своем выступлении рассказал о прошедших юбилейных мероприятиях в городе Якутске, также он ознакомил с насущными актуальными вопросами своего района. Так, глава обратил внимание народных депутатов на вопрос строительства этнокультурного центра на 232 места с кинозалом на 60 мест в с.Жигалек, так как в 2013 году существующее здание

ююкультурного центра «Эйз» было зафиксировано в связи с риском обрушения, но причиной аварийного состояния. Кроме этого Алексей Магнитров озвучил вопросы строительства школ в селах Жиганска, Беканы, Кыренгиль, многофункционального культурного центра в с.Бестях, проведения берегоукрепительных работ в с.Жиганске, строительства юношеской спортивной «Частный сектор» мощностью до 12-15 м³/с строительной генеральной площадки по всему периметру частного сектора с.Жиганска, строительства подземной станции в районе мыса Мавра проектируемой мощностью 2 км³ с возможностью подключения к водоподаче в здание лумы и соединения объектов с Жиганска, строительства квартальной гостиницы в с.Бестях мощностью 4 м³/с, а также рассмотрение вопросов по софинансированию в приобретении оборудования по переработке дикорастущих ягод с выпуском готовой упакованной продукции и производству молочной продукции из сухого сырья и молочного белка в целях импортозамещения.

В завершение мероприятия спикер Александр Жирков отметил, что состоявшаяся хорошая консультация встрече. Он также подчеркнул, что все первоочередные вопросы района, требующие решения, налицу парламента республики. «Кстати и сегодня конкретно назначено депутатов, парламентариям, которые будут помимо своих служебных обязанностей депутатами заниматься вопросами Жиганско района», — подытожил Александр Жирков.

Издано в Барнауле

Kihu yonna сокуон

БУРУЙУ ОНГОРУУ СОДУЛА: Төрүөтэ түгүй? Түгү куоттарабыт?

Маныңк азаттах ыстығынан
Чурапчытыңыз Ис дыбыла отдельн
начальнигын солбайааччыта, поли
ции подполковника Петр Андреевич
Морозовы уонна оюо инспекцияны
старшай инспектора Нұргайдаана
Николаевна Попованы кытарты ор
субэттән, күнестигиңи бараң сурайарға
жеткізу болады.

"Кистэл буолбалах, улуус үрдүнэн буруйу оноруу тиксү турар, айыс ый түмүгүнэн улуусчилтугар 125 буруйу оноруу ахсааны болотгинь, бышырынын баччаларга 142 эт. Хомойлох иинин оногулдуугут бурийдартан ангардара уоруу. Иинин таңынан саястарын сите туулла ишкү оюзөлөр буруйу оноруулара үрдүгү. Бышырымын 5 түбүгү тахсыбыгт збит буослаяна, быйыл 7 бурий оногулдууха бөдүлгөн.

олбуор таңыгар эбэтэр уулуссаң туруоралыннара, сыйналлаах атах таңастарын подъестарга аан таңыгар устан хашларар түбэлтэгээрэ злбөх. Итини барыгтын уоруяахтар тунаан буруйу онгоруулзара үтүс. Урукүү эйлэх бойо-бэйкээ эрзиндоо ойго-санашаң олоңуран барыгтын анаңда хашларылттан тахсытальыр. Полиция үлээнитэрэ тутатына ол хайысханаң үлэлэрин мыталшар, инникитин осес күүнүрдүү үлээрэ ыбыттылаахтара. Дыон-сэргүү буолуох буолбутун жиңи буолбака, ол инниттэн баланынанын айдүүчүүгөртөөгөостоо. Бойз бодотуи оретардыны, соңко дынанан олоруу – бу барыга уопсай дымалабыг. Сорох түгээнээрэ буруй тахсыттын дыон бойс икки ардыларыгар хашларан юбинизрүүгүчепт, эккиретисепт быңыштар тахсытальыр. Ол түмүгэр уоруяах биллибэкээ хашлан, салтын буруйу онгороро саңалшиар. Буруйу онгорончулар үксүзэрэ үлээг сух, арыгтын үлүүйээ иңэр дыон буолашар. Ити дыннуу кыттары биирдинизон үз ынтышар. Уопсайын иш оюу тээлим олус түргэнинк сийшар, аранс нымманан соконуу юлтан буруйу онгоруу тахсытальыр буолша. Ол оноо барыгтын

байзбит баломноох, комүсэлигээ, эрдэгэн сэргээлийг буулгуубут ирэвшилж. Эрдэгэн байз-байзгаа сэргээхийг улсын ынтынан, ылтынан сэргээхийг оруулж тухалаах буулгоох ээ ", - дээн оглө начальнигийн солбуйадчы. Петр

Саастарын сиңг илик оюлор оттуулариттэн буруй онодулдууцун старшай инспектор Нууркуйяана Николасиан күспири: “Оюлор борбордуктарында төрөлгүчтүү оттуулариттэн хонтуруул суда буолар. Ол да ишин мөкү оттуулариттэн кордорууда узакташтында турдук оюлор оттуулариттэн буруйу оногоруута таңса турар. Үгүс борбордуктарында түүчинүү оттуулариттэн таңсыгыштырып Балырынын кордорууну кылары ташытканда буруйу оноруу зилбөк. Оюлор туухтасан сыйлаан ишеним көнүрүсүнде таңсир збит дин ыйыттыга, тороптун оттуулариттэн ону ааша оскуулаптарга тийиз болбомто эрдигиттэн ууруулубанка (улутунение) таңсар, ал эбэттер оскуулаптар буруйу оногорбутун кистин-саба сыйлымыштары содула эмис буолар. Улус осону корористэр, иштэр төрүлгүчтөр бука бары сайынтын оттуулариттэн оюлору уолсай хабан пайызыкты. САПЫЛЛАР

Узбекстандеги Уорх дыбыла саудамымынан, оскуюча ирибизилдин күнө 21 насташында 6-7 чаасында диски обоз уулусса да тахсия суохтах дин туарар. Итенн таңынан балаңдан ыйын I күпүттөн 10 чынышта да зирни профилактика оттуяр рейд мыйнышар, оюн түүнгү биримдердөн коробуг. Ону таңынан атырыцах ыйын 26-31 күнөндөрдөр “Абитурисен” диски операциинынна уонна эмис башынан ыйылган студенинде анын “Адигант” диски операция саудалана. Оғон оскуючларда эмис уорох дыбыла саудаланыңызгын тұваанналах кызыас қаастара мыйнышындар, лекциялары осы иммунтег?

Онот бу ыстаптыйнаца да косторуген буруйу, бородаты юнии хас бинирди билгүүсүй дымалатга буолар. Тороншук, оскусса буруйлаш дин бой-бойкөр эзүү-энвэспокю, туюхха барыгытар эпиптическтэлгик сыйнаанчан, тағышлаах улуустуг чечирии сайцарын, нус-хас одохтонорун туңугар укчиңдиг-хамныңынг жети бука барыгытын көрүрбөйт.

Кнесті Семен ЖЕЦІРІНСКІЙ.

Санаабын эмэбш

УСТУОРУЙА СЫЛЫНАН ..

А.Е. Кулаковский - Эксокултук Өлюксей биир оскуолаңа үөрөммитэ биштэр. «Гапта оройонун киңілі А.Е. Кулаковский Чурапчы оскуолатыгар үөрөммит» - деген суруптар. Хас сылтама, Чурапчы ханнның оскуолатыгар, хайдаң үөрөммиті, ол оскуола ханша түрбуга чулакайшанара буолап бергі бушшоған болған.

юрийон уорзинит; үзүүлэбигт киши бусалар. Булүү оройуу тар «Ийдүү күт» мэн болистин, Чураачы Арынбаацар «Фуур күт», Оймокоопто «Салыш күт» дээр мэн тутууларын туттарбыт збит. Биңиги Арынбаахыгыгар ханаан хайа сыйлааха тутуулбуутун быншарыаххадаара. Ол огуулба мэнэ болиж - намяник оннугар үтгүүнээрнамяник да тутууха син эт. Усунуун, биңиги оройуун кине Чураачы дээрээбинэгэ ханаан ханын тутуунан саңаламмыга, манзай Чураачы изийтийнээгэ хайдых олохтоммуута эмээ билгээр бусалар Конкёрски ыччакка олус улажан суюлталаах буслууд эт. Устуоруй сыйланын улус онохгохгоро билэн хадалын тилэр. Тордуунчы, байылты 2017 сый устуоруйна сыйланын басыргы тутуулары, балимзэри, үзбүнт дыненору, онгон да атын үйэтийнлийххэ айшалхтары билэгт - корол «Санга олох» хайынг ионууд дундито - поруукка бишсөрөр үзли бутгучун гэрийнүүчин.

Кыркайын чигчийчөнчүүр дэл оссо түмсэн үзүүлихтэрин бацарабын. Бу үйгитин үзүүн сыйычтын, аасыг кэм чаңчыларын билүүнүүрни агадас «Санга олоо» ханыг редколлегияны соруга булаадах. Редактор А.Л.Захаров ханышыгар алан рубрика тэрийбигэ олус соп. Ханыг устуоруяа сыйыгар анаабын рубрикадын оссо кишиник тэрийэргээр комаленүүдүн. Үйгитини үзүүрээр байышын эрс сыйга буолбакка, инициатин тийгигэн быспаака, угумнаахтык, ыччыт, оюлору кишиник ынгылбыннаран бара турарыг гар бацарабын. Ондук буюнзында улууснут дуухубуйай сайдынтаа чиниз, тэнийн, Дэммут – санжигийн окоохго, улака сыйычындаа оссо шийнч буюн ээ.

И.М. ПАВЛОВ, Агаджану сэргиегин искердим

Баалык үйүн 19 күнэ – күтүрбән, кәриэстәйл күнэ

Кэбээшигэ барарбар 5-с ангар саастаацым. Чуратчы оройуонун күүс оттунэн коюоруу кынацаатын овжлор кытта ойдоруулар-санасаларыгар тутан хаалбыттара. Ол инигэр мии эмис хараахнышан шээ корбууну, эрэйдэммийнши бу баар курдук ойдусанын сыйдьабын. Атырдаах ына дишкээрэ быннылаах Кэнники дьон кэпсээниэн ишигтэхээ, биниги «Калини» колхоз дьеноо ким сатыны, ким обустаах тийшгэн аяннаан – Бэстэх бизрээр тийшдиппим. Онию тымалын, тымныытын ойдүүблүү.

Көнөрүллүү - обо харабынан

Ийм ыашын хашбыгта, азабын эрдү сүнүү үүрүөрэй иштүү барбыгтар. Башашка дин суюх, дыңиңор быйстары уларсан хахха онорон бизэрбигтээр. Анылык суюх. Нанаа үчүгүй рыбини на курдук гынан бараг улахан тэрэлжини ийём: «Ол дыңгио иштүү кийизкөө аласас», - диси бизэрбигтээ. Хата, ол дыңи дубигис ылан кийизгизни ийбор үүрэн ахал юлбигим. «Ол, кыңыл борохуугүйн айланнаши итэммит: «Аны борохууңут курдукка толупши», - деснитээр. Ониу, сураа, баарсабыт орус ортуулгар үс хоммут үүн. Гөв Тумуска тийин баран хайдах Тыйяа нахиилиэгээр тийбипшии ойкообенчпүү. Балаган салцааныппаах амгаар дыңээ тийбипшиит. Эргиччи орондоо ээз. Ол айы ышадыбыгт уонна хоргуйбут дың сыйталыша. Ийбин ол дыңиң ыарышында, анат дыңи азабыгтар. Адам Хатырык Хомото дин сирээ хотон онторо сиңүйан сиңин байна кыннылыктан түорт киңи котоюн киирбигитиң ойцуубун. Ол курдук 8 ый суюржантса-гээшкөө сыйылтыга. Ийэм ыарышынан, корон-харайан дойтуутгар киен уурух тутушубуга. Аны салшатакха, ол дың сыйылгандах ыарышынхар даа, хайдах даа, бинир да киңи сиңдүйбөйт ээз. Дыңзбит таңыгар кураалда маддээ ээз. Дыңээ киирбикеэ эрэ мас мастилан бааралшара. Аны сыйтар дыңмумут олуулган барбыгтара, ийэм ол салцаанын балаңтага союн таңшарар ээз. Олорор дынбигитээр олуур дың, ийэм уонна мин эрэ этибит. Бу дыңгио шуорма дини хорноххой бурдук бивралшоро. Оны ийэм күел попку боноолжкю бурдук таршан аздалан ыттыс саза лэптийскэлэри уонна хааны онорон ол дыңиң айншара. Тогурук оствуулшах этибит. Ониу күнүсүккө астарын орниорун туваалынтышан улудан башын макто чеки батаро

аңызыстарын күпс мин иштөн бирэн аңаңарым. Элбіж киңі ойбұтқа. Балдаңта үрүн үрдүгөр кыстаған иһор эт. Сас иттійнің, тәннибокса, ойбут дыңу сороқзун долбуура, сорохторун орон тына соңыннур эттім. Қарыштың биләр буолап күттамыш бынышылағым. Ошон альас иттійнің бу дыңу дың үрдү тәсіл қонғындықтисинің. Бирик күйткінің сүт ылдан нағаң чөн ылбыт дыңун хонтиро тахсыбыта. Мин эмиш тахсысыныңым, Арай, додоор, бирик эмделхини сурңапты арыя тарлыбытас: коро ақай сыйпар зәні; Ошон күттап ой дыңу қылта соңыннобот буойыннан. Бирик үтүү күп сыйардаңаң оңдуска ой дыңу харидың курдук тиэйзін иштө барбыгтара. «Хоруон деген суюңа, буқа, сапшук сурәндапта суулазыбыттарының командастырылғанын жаңынан түштікке келін.

Анам муус устарга остишга хааман кийэр буюла. Иккис сыйбыгыгар айам ынарахан үзүүн кийабат буолан маңаңынни харабылынан, ийбин остиуоранынган ыбыгитара. Хамнаас дин корулубот; анылтыктарын инициэр уласоббиттээр. Дойдубугутар н сыш буолан баран сыйын кийинчиц. Оною лойжубут сыйын-сымарын жуултугун мин эмис билбигим. Цюнум хонуга сыйтан эрээн сири сыйынчица. Мин эмис сыйыны-сыйыны ынтырыбыт тийдуубун. Бу маневз оюх бийчи оъякорбугутар айас эртилибэстин. Тыраас хашивал, сыйынкүн кини-лэри кында арьсысанын.

Аммосова Мария Тимофеевна ахътыгътган
сурыйца Александрина БУРНЯПЕВА.
Чурашчы улутуна, Мугайдай.
Мария Тимофеевна Аммосова

